

SFS 1987: 231

Utkom från trycket
den 26 maj 1987

Lag om ändring i ärvdabalken;

utfärdad den 14 maj 1987.

Enligt riksdagens beslut¹ föreskrivs i fråga om ärvdabalken²

dels att 23 kap. 6–9 §§ skall upphöra att gälla,

dels att i 1 kap. 3 § och 16 kap. 9 § ordet "Konungen" skall bytas ut mot "regeringen",

dels att 3 kap. 1, 2, 7 och 8 §§, 6 kap. 1 och 7 §§, 7 kap. 3 §, 11 kap. 8 §, 14 kap. 4 §, 16 kap. 1 och 8 §§, 18 kap. 1 §, 19 kap. 15 §, 20 kap. 2–4, 6 och 10 §§ samt 23 kap. 1, 2, 4 och 5 §§ skall ha följande lydelse,

dels att i 3 kap. skall föras in två nya paragrafer, 9 och 10 §§, av följande lydelse.

3 kap.

1 § Var arvlåtaren gift, skall kvarlåtenskapen tillfalla den efterlevande maken. Efterlämnar arvlåtaren någon bröstarvinge som inte är den efterlevande makens bröstarvinge, gäller dock att makens rätt till kvarlåtenskapen omfattar en sådan arvinges arvslott endast om arvingen har avstått från sin rätt i enlighet med vad som anges i 9 §.

Den efterlevande maken har alltid rätt att ur kvarlåtenskapen efter den avlidna maken, så långt kvarlåtenskapen räcker, få egendom till så stort värde att den tillsammans med egendom som den efterlevande maken erhöll vid bodelningen eller som utgör den makens enskilda egendom motsvarar fyra gånger det basbelopp enligt lagen (1962: 381) om allmän försäkring som gäller vid tiden för dödsfallet. Ett testamente av den avlidna maken är utan verkan i den mån förordnandet inkräktar på den rätt för den efterlevande maken som avses i detta stycke.

2 § Lever vid den efterlevande makens död någon bröstarvinge till den först avlidna maken eller dennes fader, moder, syskon eller syskons avkomling, skall, om inte annat sägs i tredje stycket eller i 3–5 §§, 6 § tredje stycket eller 7 § tredje stycket, hälften av den efterlevande makens bo tillfalla dem som då har den bästa arvsrätten efter den först avlidna maken. Den efterlevande maken får inte genom testamente bestämma över egendom som skall tillfalla den först avlidnes arvingar.

¹ Prop. 1986/87: 1, LU 18, rskr. 159.

² Balken omtryckt 1981: 359.

Har en bröstarvinge redan vid den först avlidna makens död helt eller delvis fått ut sitt arv efter denne, skall bröstarvingens andel i den efterlevande makens bo minskas i motsvarande mån.

Om det som den efterlevande maken erhöll i arv av kvarlåtenskapen efter den först avlidne utgjorde annan andel än hälften av summan av detta arv och den efterlevandes egendom efter bodelningen, skall arvingarna efter den först avlidne ta samma andel i boet efter den sist avlidne.

7 § Om den efterlevande maken vid sin död efterlämnar en sambo och bodelning skall förrättas mellan samborna, skall dessförinnan den efterlevande makens behållna egendom delas enligt detta kapitel.

Skall i den efterlevande makens livstid bodelning ske mellan den efterlevande maken och dennes sambo eller sambons arvingar, skall av den efterlevandes egendom före bodelningen tas ut egendom till ett värde som motsvarar vad som enligt 1–4 §§ skall tillkomma den först avlidna makens arvingar.

Vad som föreskrivs i 4 § för det fall att egendom har tillfallit den efterlevande maken i arv, gåva eller testamente skall gälla, om den efterlevande maken genom bodelning med en sambo har erhållit egendom utöver vad maken förut hade.

Vad som föreskrivs i denna balk om sambor gäller endast sådana samboförhållanden där en ogift kvinna och en ogift man bor tillsammans under äktenskapsliknande förhållanden.

8 § Finns det vid den efterlevande makens död arvsberättigade efter endast en av makarna, skall dessa arvingar ärva allt.

9 § Om vid den först avlidna makens död någon som är bröstarvinge till denne men inte till den efterlevande maken avstår från sitt arv efter den först avlidna maken till förmån för den efterlevande maken, har bröstarvingen i stället rätt att ta del i dennes bo enligt bestämmelserna i 2 §.

10 § Detta kapitel gäller ej, om mål om äktenskapsskillnad pågick vid arvlåtarens död.

6 kap.

1 § Vad arvlåtaren i livstiden har gett en bröstarvinge skall avräknas som förskott på dennes arv efter arvlåtaren, om inte annat har föreskrivits eller med hänsyn till omständigheterna måste antas ha varit avsett. Är mottagaren en annan arvinge, skall avräkning ske endast om detta har föreskrivits eller på grund av omständigheterna måste antas ha varit avsett då egendomen gavs.

Har en make av sitt giftorättsgods gett förskott på arv till en bröstarvinge som är makarnas gemensamma, skall avräkning för detta göras på arvet efter den först avlidna maken. Om detta arv inte räcker till, skall återstoden avräknas på arvet efter den andra maken. Vad som sagts nu gäller också då en efterlevande make av sådan egendom som omfattas av bröstarvingars arvsrätt enligt 3 kap. 2 § har gett förskott på arv till en bröstarvinge till den först avlidna maken.

7 § Vad en make av sitt giftorättsgods har gett ett styvbarn eller en avkomling till styvbarn skall avräknas på mottagarens arv efter den andra maken, om inte annat har föreskrivits eller med hänsyn till omständigheterna måste antas ha varit avsett. Med samma förbehåll skall, om inte annat följer av 1 §, vad den efterlevande maken har gett en sådan arvinge eller testamentstagare som enligt 3 kap. 2 § eller 12 kap. 1 § har rätt att ta del i den efterlevande makens bo avräknas på mottagarens lott i detta. Bestämmelserna i 2–6 §§ skall tillämpas även i dessa fall.

7 kap.

3 § För utfående av laglott äger bröstarvinge påkalla jämkning i testamente. Äro flera förordnanden, skall, om ej annat följer av testamentet, legat utgå före förordnande till universell testamentstagare och legat, som avser viss egendom, utgå före annat samt i övrigt nedsättning ske i förhållande till storleken av varje förordnande eller, vad angår förordnande till bröstarvinge, till den del därav som han ej är pliktig avräkna å sin laglott.

Vad en bröstarvinge erhåller genom att påkalla jämkning i testamente skall inte omfattas av den efterlevande makens rätt till kvarlåtenskapen enligt 3 kap. i andra fall än då jämkningen avser testamentsvillkor som gäller till förmån för den efterlevande maken.

Bröstarvinge, som ej inom sex månader efter det han erhöll del av testamentet på sätt i 14 kap. sägs påkallat jämkning genom att giva testamentstagaren sitt anspråk tillkänna eller genom att väcka talan mot honom, har förlorat sin rätt.

11 kap.

8 § Har en make gjort testamente till den andra maken är förordnandet utan verkan, om äktenskapet är upplöst vid testators död eller mål om äktenskapsskillnad då pågår. Detsamma gäller, om någon har gjort testamente till sin sambo men samboförhållandet har upphört före testators död.

14 kap.

4 § Testamente skall sedan bevakning ägt rum delgivas arvinge genom överlämnande av, förutom bevis om bevakningen, testamentshandlingen i bestyrkt avskrift eller, i fråga om muntligt testamente, protokoll över förhör med testamentsvittnena eller annan skriftlig uppgift om testamentets innehåll.

Efterlämnar testator, jämte make, arvingar som avses i 3 kap. 2 §, må testamentet, såvitt dessa angår, delgivas dem som vid tiden för delgivning- en äro närmast till arv efter testator.

Äro flera testamentstagare, gäller delgivning, som verkstälts av en bland dem, jämväl för de övriga.

16 kap.

1 § Vistas, då bouppteckning förrättas, till namnet känd arvinge efter den döde å okänd ort, skall det hos rätten anmälas av den som har boet i sin vård. När sådan anmälan sker eller förhållandet eljest varder kunnigt, skall rätten låta i Post- och Inrikes Tidningar ofördröjligen intaga kungörelse, att arv efter den döde tillfallit den bortovarande, med anmaning till honom att göra sin rätt till arvet gällande inom fem år från den dag, kungörelsen var införd i tidningen. I kungörelsen skall den bortovarandes namn upptagas.

I fall som avses i 3 kap. 2 § skall, vid tillämpning av vad nu sagts, den rätt, som tillkommer den först avlidne makens arvingar i den efterlevandes bo, behandlas som arv efter den efterlevande maken.

8 § Arv, som arvinge enligt 7 § gått förlustig, skall tillfalla dem som skulle varit berättigade därtill, om arvingen avlidit före arvlåtaren eller, i fall som avses i 3 kap. 2 §, före den sist avlidne maken.

18 kap.

1 § Har inte särskild dödsboförvaltning anordnats enligt 19 kap. skall efterlevande make eller sambo, arvingar och universella testamentstagare (d ö d s b o d e l ä g a r e) gemensamt förvalta den dödes egendom under boets utredning. De företräder därvid dödsboet mot tredje man samt har rätt att tala och svara i mål som rör boet. Åtgärder som inte tål att uppskjutas får företas även om någon delägars samtycke inte kan inhämtas.

Har bodelning skett efter arvlåtarens död eller skall bodelning inte ske, är en efterlevande make eller sambo inte dödsbodelägare, om maken eller sambon ej är arvinge eller universell testamentstagare.

Den som har rätt att ta arv eller testamente först sedan en annan arvinge eller universell testamentstagare har avlidit är delägare i dennes bo men inte i arvlåtarens.

Innan testamente blivit ståndande, anses såsom delägare såväl arvinge, vilken uteslutits från arv, som ock den, vilken insatts till universell testamentstagare.

19 kap.

15 § Så snart dödsboet beretts för bodelning eller arvskifte samt delning kan äga rum utan men för någon, vars rätt är beroende av utredningen, skall boutredningsmannen göra anmälan härom till delägarna och avgiva redovisning för sin förvaltning.

Sedan bodelning eller arvskifte har förrättats av delägarna, skall boutredningsmannen lämna ut egendomen. Detsamma gäller när en delning som har verkställts av bodelningsförrättare eller skiftesman har vunnit laga kraft.

Har boutredningsman frånträtt uppdraget utan att det blivit slutfört efter vad nu är sagt, är han ock redovisningsskyldig.

När boutredningsman slutfört sitt uppdrag, må han på begäran entledigas av rätten.

2 § Dödsbodelägare som har egendomen i sin vård, boutredningsman eller testamentsexekutor skall bestämma tid och ort för bouppteckning samt utse två kunniga och trovärdiga gode män att förrätta den. Samtliga delägare skall kallas i god tid till förrättningen. Den avlidnes efterlevande make eller sambo skall alltid kallas. Skall lott i kvarlåtenskapen åtnjutas först sedan arvinge eller universell testamentstagare har avlidit, skall även den kallas som vid tiden för bouppteckningen är närmast att sålunda ta arv eller testamente.

Omhändertages ej egendomen av delägare, boutredningsman eller testamentsexekutor, ankommer på annan, som efter vad i 18 kap. 2 § sägs har egendomen i sin vård, att föranstalta om bouppteckning.

3 § I bouppteckningen anges dagen för förrättningen, den dödes fullständiga namn, yrke och hemvist samt dödsdagen. Även namn och hemvist för dem som skall ha kallats till förrättningen skall anges. För underårig skall anges födelsedatum och för arvinge skall anges hans släktskap med den döde. Arvinge skall anges även om han är utesluten från del i kvarlåtenskapen. Om den döde efterlämnar en make, skall för bröstarvingar anges om de är bröstarvingar även till maken. Kan uppgift i visst hänseende ej lämnas, skall det anmärkas.

Av bouppteckningen skall framgå vilka som närvarit vid förrättningen. Där någon som skolat kallas ej närvarit, skall vid bouppteckningen fogas bevis att han i tid blivit kallad.

4 § Den dödes tillgångar och skulder antecknas sådana de var vid dödsfallet. Därvid anges tillgångarnas värde och skuldernas belopp.

Var den döde gift, skall båda makarnas tillgångar och skulder var för sig antecknas och värderas. Hade makarna eller en av dem enskild egendom eller sådan rättighet som enligt 10 kap. 3 § äktenskapsbalken inte skall ingå i bodelning, skall grunden för att egendomen skall vara undantagen från bodelningen och egendomens värde anges särskilt, om det inte på grund av förhållandena är obehövt.

Efterlämnar den döde en sambo och hade någon av dem förvärvat bostad eller bohag för gemensamt begagnande, skall denna egendom antecknas och värderas särskilt, om den efterlevande sambon har begärt bodelning. Därvid skall anges vem egendomen tillhör. Även fordringar som är förenade med särskild förmånsrätt i egendomen eller av annan anledning är att hänföra till denna egendom skall antecknas. Om den efterlevande sambon eller den avlidna sambons övriga dödsbodelägare begär att få täckning för annan skuld ur egendomen, skall sambons samtliga tillgångar och skulder antecknas och värderas.

6 § Den som vårdar egendomen eller i övrigt bäst känner till boet skall såsom bouppgivare lämna uppgifter om boet. Varje delägare samt efterlevande make eller sambo skall på anmaning lämna uppgifter till bouppteckningen.

Bouppgivaren skall på handlingen teckna försäkran på heder och samvete att uppgifterna till bouppteckningen är riktiga och att inga uppgifter avsiktligt har utelämnats. Bouppgivaren skall bekräfta sina uppgifter med

ed, om talan om edgång förs av någon vars rätt kan bero därav eller av bouppteckningsman eller testamentsexekutor. Samma skyldighet har dessutom dödsbodelägare samt efterlevande make eller sambo som inte har varit bouppgivare. Även andra personer som har tagit befattning med boet kan åläggas att bekräfta uppgifterna i bouppteckningen under ed.

Gode männen skall på handlingen intyga att allt har blivit riktigt antecknat och att tillgångarna har värderats efter bästa förstånd.

10 § Blir en ny tillgång eller skuld känd efter det att bouppteckning har förrättats eller upptäcks annan felaktighet i bouppteckningen, skall tilläggsbouppteckning innehållande tillägg eller rättelse förrättas inom en månad.

Tilläggsbouppteckning skall också förrättas, om efterlevande sambo efter det att bouppteckning har förrättats framställer en sådan begäran om skuldtäckning som avses i 4 § tredje stycket fjärde meningen och sambons tillgångar och skulder inte tidigare har antecknats och värderats. I detta fall skall tilläggsbouppteckningen förrättas inom tre månader från det att begäran framställdes.

Beträffande tilläggsbouppteckning gäller i övrigt vad som förut i detta kapitel är föreskrivet om bouppteckning.

23 kap.

1 § Arvskifte förrättas av arvingar och universella testamentstagare.

Var den döde gift, skall först bodelning förrättas enligt bestämmelserna i äktenskapsbalken. Efterlämnar den döde en sambo och begär denne bodelning enligt lagen (1987: 232) om sambors gemensamma hem, skall bodelningen förrättas innan arvskifte äger rum.

2 § Mot någon delägars bestridande får skifte ej företas innan bouppteckning har förrättats och alla kända skulder har betalats eller medel till deras betalning har ställts under särskild vård eller uppgörelse har träffats som innebär att delägaren inte svarar för skulderna.

Skall legat eller ändamålsbestämmelse fullgöras av oskifte, får skifte ej mot delägars bestridande äga rum innan förordnandet har verkställts eller delägaren har fritagits från att svara för dess fullgörande eller erforderlig egendom har blivit ställd under särskild vård.

Står boet under förvaltning av bouppteckningsman eller testamentsexekutor, får skifte ej företas innan denne har anmält att utredningen har slutförts.

4 § Över arvskifte skall upprättas en handling som skrivs under av delägarna.

5 § På en delägars begäran skall rätten förordna någon att vara skiftesman. Vad som föreskrivs i 17 kap. 1–4 och 6–8 §§ äktenskapsbalken om bodelning, bodelningsförrättare och make skall gälla i fråga om arvskifte, skiftesman och delägare i boet. Arvode och ersättning till skiftesmannen skall dock betalas av dödsboet.

Ställs boet under förvaltning av testamentsexekutor, är denne utan

särskilt förordnande skiftesman. Detta gäller dock ej, om någon annan redan har förordnats som skiftesman eller om testamentsexekutorn är delägare i boet.

1. Denna lag träder i kraft samtidigt som äktenskapsbalken.
2. Har arvlåtaren avlidit före ikraftträdandet, skall äldre bestämmelser fortfarande tillämpas.
3. Den nya bestämmelsen i 3 kap. 8 § skall tillämpas även om den först avlidna maken har avlidit före ikraftträdandet.

På regeringens vägnar

STEN WICKBOM

Anders Eriksson
(Justitiedepartementet)

